

8/OKT/2019

BR.500

BILTEN

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

SA GLOBALNE ENERGETSKE SCENE

BROJ BILTENA AERS

JEDINSTVENOG IZDANJA POSVEĆENOG PRAĆENJU DOGAĐANJA NA GLOBALNOJ ENERGETSKOJ SCENI SA AKCENTOM NA USVAJANJE, PRIMENU I EFEKTE EVROPSKE ENERGETSKE REGULATIVE

SADRŽAJ

EU klasifikacija dozvoljava da nuklearna energija bude zelena	OVDE
Članicama EU još tri meseca da poboljšaju svoje klimatske planove za 2030.....	OVDE
EU: Smernice u implementaciji Direktive o energetskej efikasnosti	OVDE
EEESC podržava predlog prelaska na kvalifikovano odlučivanje o oporezivanju energije	OVDE
Šta će biti prioritet budućeg EU Komesara za energetiku?	OVDE
Poljska: Zakon o otvaranju rudnika uglja bez saglasnosti lokalnih vlasti	OVDE
Imenovan novi direktor ACER-a	OVDE
Mišljenja ACER-a o EU projektima od zajedničkog interesa	OVDE
ACER – savetovanje o granicama emisija CO2	OVDE
Francuska priprema reformu tržišta kapaciteta	OVDE
Poljskoj potrebno 900 mlrd evra za dostizanje 0% emisija do 2050!	OVDE
Britanskom regulatoru pravo veta na prodaju snabdevača energijom?	OVDE
Nemačka i Holandija grade zajednički plan energetske tranzicije	OVDE
Udeo uglja u proizvodnji el.energije u Evropi (Tabela)	OVDE
Miks evropske proizvodnje el.energije u septembru 2019. po izvorima (Tabela)	OVDE
Kina zatvara 8,7 GW TE na uglj	OVDE
Osniva se gasno čvorište u Rumuniji	OVDE
Konzorcijum Severni tok 2 tuži EU - traži arbitražu nezavisnog suda	OVDE
Putin: Rusija nudi Ukrajini jednogodišnji ugovor za tranzit gasa	OVDE
Studija: Nafta mora da padne na 10\$ da izdrži konkurenciju EVs-a	OVDE
Norveški fond dobio odobrenje za prodaju svega 6 mlrd \$ uloga u naftnim firmama	OVDE
Gasprom smanjio transport Opalom	OVDE

EU klasifikacija dozvoljava da nuklearna energija bude zelena

BRISSEL - Vlade Evropske unije odobrile su u sredu, 25. septembra, kriterijume za definisanje privrednih ulaganja koja se mogu označiti kao održiva, prema kojima bi se čak i nuklearna energija mogla smatrati „zelenom“.

Usvojeni predlog zakona implementira kriterijume definisane kao *Taksonomija održivih ekonomskih aktivnosti*, ali posmatrači smatraju da do konačnog odobravanja predloga treba sačekati ishod trilateralnih pregovora Komisije sa Evropskim parlamentom i Savetom Evrope.

Primena novih pravila odložena je stoga za decembar 2022, duže od dve godine od prvobitno predviđenog roka, prema dokumentima EU-a koje je pripremila Finska, koja je sada novi rotirajući titular predsedavanja Unijom.

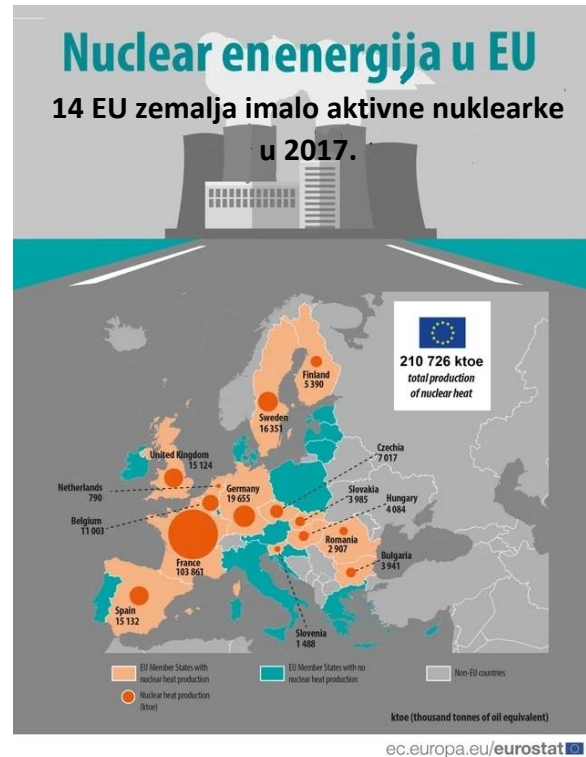
U nastojanju da smanji emisije ugljenika, EU je pripremila ovu klasifikacionu šemu za održiva ulaganja, nastojeći da se privuče investitore svesne klimatskih promena i da podigne tržište zelenih obveznica na 200 milijardi dolara.

Prema kriterijumima, vlade dobijaju veća ovlašćenja u odlučivanju šta je zeleno, uprkos predloga Evropske komisije da nezavisni eksperti dobiju u tome veću ulogu.

Kriterijumi takođe sužavaju predloge Evropskog parlamenta, koji je želeo da sa zelene liste isključi bilo koje projekte koji uključuju uglj ili nuklearnu energiju, kao i one koji se odnose na automobile sa pogonom na fosilna goriva.

Prema novim pravilima, dovoljno je da projekat namerava da smanji, a ne i da eliminiše emisije ugljendioksida, da bi se klasifikovao kao zeleni. Bez postojećih kriterijuma, neke firme su mogle da „peru“ projekte, tvrdeći da postoje ekološki podaci za koje kritičari kažu da ih ne zaslužuju, što je činilo investitore opreznim.

Tržište zelenih obveznica uglavnom je denominovano u evrima, za razliku od većine ostalih sredstava koja se cene u dolarima, pa bi širenje tržišta zelenih obveznica moglo pomoći da evro postane jača globalna valuta, kažu bankari.

Nemačka, najveća ekonomija EU, s Austrijom i Luksemburgom bila je protiv toga da se nuklearna energija kvalifikuje kao održiva, što bi, kako kažu, učinilo da taksonomija postane "promašena". Ali u tom stavu nije spominjala uglj ili dizel goriva. Nemačka, dom velikih proizvođača automobila, i dalje upravlja rudnicima i elektranama na uglj, koje planira ukinuti do 2038. godine.

Kriterijumi ne isključuju nijedan sektor od zelenog označavanja, pokazuju dokumenti EU, što je bio kompromis da bi se ublažila zabrinutosti zemalja poput Francuske koja se oslanja na nuklearnu energiju i istočnoevropskih država, koje još uvek u velikoj meri zavise of uglja.

Zemljama EU još tri meseca da poboljšaju klimatske planove za 2030.

BRISEL - Države članice EU moraju do kraja godine da premoste trenutne nedostatke, međutim, samo se nekoliko zemalja, kao što su Irska, Francuska, Litvanija, Slovenija, Kipar, Bugarska i Grčka, obavezalo da će povećati svoje ciljeve za obnovljivu energiju, energetska efikasnost ili oba, komentariše ekološka organizacija Mreža za klimatsku akciju - Climate Action Network - **CAN**.

Danska je ponovila svoju opredeljenost za povećanje cilja emisije gasova sa efektom staklene bašte za 2030. do 70 odsto.

Države članice trebalo je inicijalno da dostave svoje nacрте nacionalnih energetska i klimatska planova (NEKP) do 31. decembra 2018. Komisija je 18. juna objavila svoju ocenu nacрта NEKP-a u celini, zajedno s preporukama za pojedine zemlje. U komunikaciji je utvrđen jaz između nivoa nacionalnih ambicija i ciljeva EU za 2030. godinu u pogledu energetska efikasnosti i obnovljivih izvora energije. Takođe u mnogim slučajevima nedostaju obveze za postupno ukidanje uglja, konstatuje CAN.

EU: Smernice u implementaciji Direktive o energetska efikasnosti

BRISEL - Evropska komisija usvojila je 25. septembra [tri preporuke](#) za pomoć državam EU-a u implementaciji Direktive o energetska efikasnosti, jednom od ključnih delova paketa Čista energija za sve Evropljane, u kome je postavljen cilj ostvarenja ušteda u potrošnji energije u EU od najmanje 32,5% do 2030.

Preporuke daju detaljne smernice o sprovođenju obaveze uštede energije za razdoblje od 1. januara 2021. do 31. decembra 2030, revidirane odredbe o merenju i obračunu za toplotnu energiju, kao i procene potencijala efikasnosti u grejanju i hlađenju.

Komesar za energiju i klimatsku politiku Miguel Arias Kanjete rekao je da će novi cilj od 32,5% povećati industrijsku konkurentnost, stvoriti radna mesta, smanjiti račune za energiju, pomoći u rešavanju energetska siromaštva i poboljšati kvalitet vazduha.

EU telo za kvalifikovano odlučivanje o oporezivanju energije

BRISEL - Evropski ekonomski i socijalni komitet (EESC) podržao je predlog Evropske Komisije da odlučivanje EU o energetici i klimi postane demokratičnije, posebno da se pređe s jednoglasnosti na glasanje kvalifikovanim većinom o pitanjima poreza na energiju.

Klimatske promene zahtevaju trenutno delovanje, a brzo evropsko odlučivanje od presudnog je značaja: Porez na energiju je posebno polje u kojem je potreban brz i demokratičniji sistem glasanja na nivou EU, onaj gde Evropski parlament odlučuje na jednakoj osnovi sa Savetom Evropske unije, navodi se u mišljenju EESC usvojenom na septembarskom plenarnom zasjedanju.

Komisija predlaže da se odluke o poreskim pitanjima vezanim za energetiku donose po uobičajenom zakonodavnom postupku pomoću „pasarele“, što bi omogućilo Savetu EU da pređe s jednoglasnog glasanja na kvalifikovanu većinu i da uvede aranžman o zajedničkoj odluci sa Evropskim parlamentom.

Taj je pomak ključan za izmenu Okvirne direktive o oporezivanju energije iz 2003. godine i time za dovršetak energetske tranzicije i postizanje energetskih i klimatskih ciljeva do 2030. godine.

Šta će biti prioritet budućeg EU Komesara za energetiku?

BRISEL - Energetska politika EU bloka sada mora biti u skladu s njegovim klimatskim ciljevima - što se u novoj organizaciji izvršnog bloka odrazilo u rešenjima predsednice Evropske komisije Ursule von der Lejen, komentariše u osvrtu od 4. oktobra *Forbes*.

U odlazećoj komisiji Žana Kloda Junkera komesar za klimu (Arijas Kanjete) bio je podređen potpredsedniku EK zaduženom za energetiku (Šefčoviču). Sada je to preokrenuto. Kadri Simson, nova komesarka za energetiku, imaće iznad sebe potpredsednika EK zaduženog za klimu Fransa Timermansa.

Insajderi iz Komisije kažu da nova organizacija poslova u odražava odluku Von der Lejenove da sva rešenja u budućoj energetskoj politici vode ka ispunjenju cilja postizanja neto-nulte emisije u EU do 2050. godine.

Kadri Simson je u saslušanju pred poslanicima Evropskog parlamenta, 3. oktobra, rekla da će evropski zeleni dogovor koji će Von der Lejen predstaviti u narednih nekoliko meseci biti „vodeća“ politika nove Komisije.

Međutim, kako se rasprava nastavljala, postalo je jasno da Simson ima i druge prioritete koji se tiču tradicionalnijih energetskih pitanja. Buduća komesarka za energetiku dolazi iz Estonije koja je, poput ostalih baltičkih država, energetska ostrvo odvojeno od ostatka EU i zavisi od ruskog gasa. Oslobođanje od ove zavisnosti je glavni energetski prioritet zemlje, kao što je to slučaj za mnoge zemlje članice EU u istočnoj Evropi. Izbor Von der Lejenove za Estonku na čelo energetskog resora ukazivao je na veći fokus na energetska sigurnost.

Simson je rekla da će njena odgovornost kao poverenika za energiju biti ravnoteža između klimatskih ambicija EU s ostalim energetske prioriteta, kao što je održavanje energije pristupačnom i sigurnom. Ako EU može efikasnije koristiti energiju poboljšavajući energetske veze između država članica, to će značiti i manje emisija, kazala je ona.

Međutim zeleni i socijalistički poslanici u odboru "nisu kupili ovaj argument", piše Forbes. Napomenuli su da se zabrinutost zbog energetske sigurnosti i međusobnih veza često koristi kao izgovor za ulaganje u infrastrukturu fosilnih goriva - što nije kompatibilno s klimatskim ciljevima.

Pridružujući se raspravi preko Tvitera, direktorka sektora za EU klimatsku i energetske politiku u NVO organizaciji Grinpis (Greenpeace) Tara Conoli je konstatovala:

„Težnja ka nultom nivou ugljenika dok ulažete u gas isto je kao da kažete da planirate prestati da pušite tako što ćete promeniti marku cigareta“, Nekoliko članova odbora ukazalo je da se vlada Estonije u kojoj je Simsonova bila donedavno ministar ekonomije i infrastrukture, pridružila Poljskoj, odbijajući podršku predloženom cilju Komisije za neto nultu emisiju CO2 za 2050. godinu. Simsonovu je tada iz sve teže situacije spasila vest da je estonski premijer Jüri Ratas najavio da će podržati cilj EU 2050. godine. Na kraju je nominaciju Simsonove odbor prihvatio - velikim delom zahvaljujući podršci konzervativne EPP grupe i levičarskog S&D.

Estonka se sada suočava s teškim izazovom: zadržati fokus na tradicionalnim energetske pitanjima poput cena i sigurnosti koji utiču na svakodnevni život ljudi, a istovremeno održati obećanje da će osigurati da svi energetske propisi budu u skladu s klimatske ciljevima EU, konstatuje Forbes.

Imenovan novi direktor ACER-a

LJUBLJANA - Upravni odbor Agencije za saradnju energetske regulatora (ACER) imenovao je 27. septembra Kristijana Zinglersena (Christian Zinglersen) za novog direktora, na mesto Alberta Potočniga (Alberto Pototschnig). Smena stupa na snagu naredne godine, saopšteno je iz ACER-a.

Zinglersen dolazi sa pozicije šefa globalnog Ministarskog sekretarijata za čistu energiju u Međunarodnoj agenciji za energiju (IEA), a prethodno je bio zamenik stalnog sekretara u danskom ministarstvu energetike.

Zinglersen će započeti svoj petogodišnji mandat na čelu ACER-a.1. januara 2020. godine.

Potočnig je sa pozicije prvog direktora ACER-a imao ključnu ulogu u uspostavljanju i vođenju Agencije u poslednjih devet godina, navodi se u saopštenju.

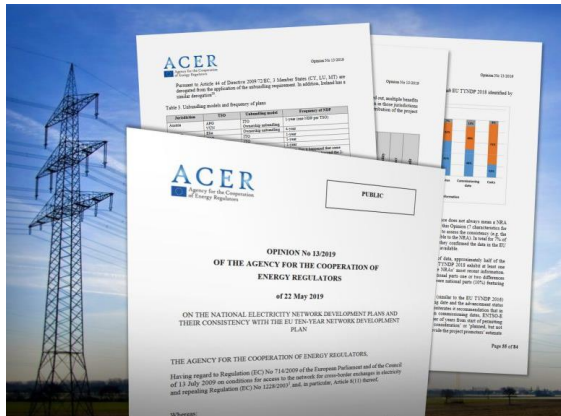
Sedište ACER-a je u Ljubljani, a ovo telo formirano u sklopu tzv. trećeg paketa liberalizacije energetske tržišta EU, ima ulogu da dopunjuje i koordinira rad nacionalnih regulatora i učestvuje u stvaranju Evropskih mrežnih pravila. Poslovi ACER-a obuhvataju i rešavanje sporova vezanih za pristup i operacionu stabilnost prekograničnog prometa električnom energijom i u celini praćenje razvoja na energetske tržištima.

Mišljenja ACER-a o projektima od zajedničkog interesa

LJUBLJANA - EU Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) objavila je dva Mišljenja o nacrtima popisa projekata od zajedničkog interesa (PCI) u oblasti električne energije i prirodnog gasa, u kojima ocenjuje doslednu primenu kriterijuma, metodologiju analize troškova i koristi (CBA) i preko-graničnu relevantnost projekata u svim regionima, u skladu s Uredbom EU o smernicama za transevropsku energetsku infrastrukturu.

Mišljenja o nacrtima liste PCI-ja za struju i gas uključuju i mišljenje nacionalnih regulatornih tela na konkretne kandidovane projekte i daju dalje preporuke za buduće postupke odabira PCI. Mišljenja možete pronaći [OVDE](#).

ACER – savetovanje o granicama emisija CO2

LJUBLJANA - Regulatorna agencija EU ACER pokrenula je savetovanje o usklađenom uvođenju granica emisije ugljen-dioksida povezanih sa mehanizmima kapaciteta.

Paket EU za čistu energiju ove je godine odredio novo zakonodavstvo kojim se ograničavaju emisije iz konvencionalnih elektrana, ali ACER je saopštio da će pružiti „tehničke smernice“ o tome kako to treba izračunati „u okviru mehanizama kapaciteta“.

Francuska priprema reformu tržišta kapaciteta

PARIZ - Francuski regulator energije CRE zalaže se za reformu domaćeg tržišta kapaciteta kako bi se uskladio s drugim mehanizmima u Evropi.

Montelu je iz CRA rečeno da bi francuske aukcije tržišnih kapaciteta trebalo da budu transparentnije i u skladu s onima koje postoje u Velikoj Britaniji, Irskoj i Poljskoj.

U nedavno objavljenom izveštaju, regulator je kritikovao trenutnu šemu kapaciteta koja dozvoljava „određeno ponašanje nekim akterima“ i zbog toga što ne stimuliše snabdevače da traže garancije pre godine isporuke.

Francuska je pokrenula svoje tržište kapaciteta 2016. godine, pokušavajući da osigura da zemlja ima raspoloživi kapacitet za podmirivanje zimskih potreba i istovremeno da omogući proizvođačima da nadoknade svoje fiksne troškove.

Cene na aukcijama pale na 0 EUR/MW

Međutim, na aukcijama su tokom protekle godine registrovane velike promene cena. U maju, tokom poslednje aukcije za isporuku u ovoj godini, na Epex Spot berzi, cene su se srušile na 0 EUR / MW po garanciji - sa 18.00 EUR / MW u decembru 2018. - na razmjeni Epex Spot. CRE je delomično razlog za nulte cene objasnio niskom potražnjom dobavljača, ali je takođe rekao da je dodatno snabdevanje iz kapaciteta raspoloživih na interkonektorima pridonelo krah.

"Neki proizvođači nude kapacitete na cenovnom dnu u strahu da će cena veštački pasti zbog nepodudaranja ponude i potražnje“, rekao je jedan zvaničnik, dodajući da su drugi nudili garancije po nultim cenama jer su mogli da nadoknade svoje fiksne troškove od prodaja na veleprodajnom tržištu.

Francuski dobavljači dužni su da pokriju svoj portfelj potražnje garancijama, ali slobodni su da odluče kada i na koji način otkupiti garancije od proizvođača ili drugih vlasnika kapaciteta.

EDF je najveći izdavač garancija, a njegove nuklearne elektrane predstavljaju oko 55% ukupnog francuskog tržišta kapaciteta.

Za razliku od tržišta kapaciteta u Velikoj Britaniji, Francuska održava decentralizirane aukcije na kojima dobavljači mogu kupiti garancije bez ikakvih uplitanja regulatora.

Reforma tek za nekoliko godina

Reforma mehanizma kapaciteta CRE-a mogla bi se dogoditi „u roku od nekoliko godina. Ali ne možemo prebrzo napredovati“, rekli su zvaničnici CRE-a i dodali da se prvo moraju konsultovati učesnici na tržištu.

Pokretanje reforme zavisi od francuskog ministarstva energetike, navodi CRE.

U kratkom roku, regulator je planirao da uvede mere za povećanje likvidnosti na aukcijama kako bi rešio problem smanjena potražnje i bio spreman da uvede više stranih kapaciteta u šemi.

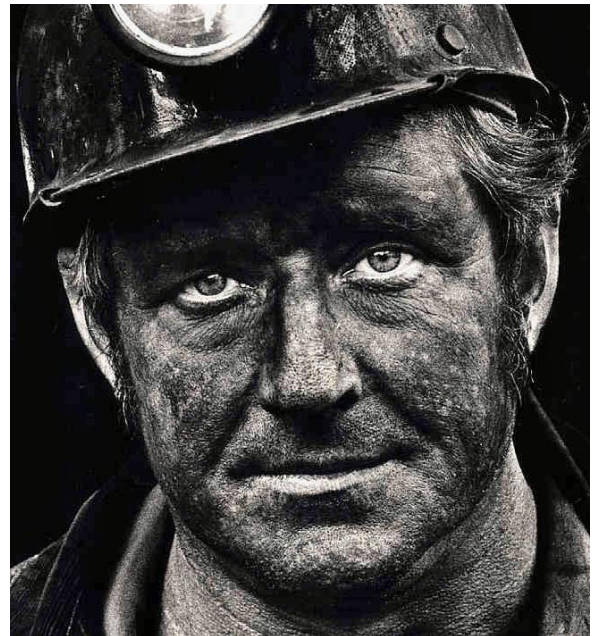
Međutim, učesnici na tržištu ne slažu se kako sa ovim rešenjima. Iz energetske kompanije Engie kažu da je neophodna neka vrsta vidljivosti cena, koja sa jedne na drugu aukciju ne deluje baš stabilno.

Sud EU prošlog novembra prisilio je Veliku Britaniju da zaustavi isplate u okviru svog mehanizma kapaciteta, sve dok čeka reviziju, koja bi mogla potrajati do godinu dana.

Poljska: Zakon o otvaranju rudnika uglja bez saglasnosti lokalnih vlasti

VARŠAVA - Poljska vladajuća stranka Zakon o pravda (PiS) priprema zakonodavstvo koje će omogućiti vladi otvaranje novih rudnika uglja bez odobrenja lokalnih vlasti, izjavio je njen ministar energetike.

PiS se pri tom rukovodi očekivanjima da će se polovina električne energije u zemlji proizvoditi iz uglja do 2050, u odnosu na sadašnji udeo od 80%, ali je plan u suprotnosti sa težnjom Evropske unije da zemlje članice postignu nultu emisiju ugljenika do 2050. godine.

„Ovo specijalno zakonodavstvo povezano je s činjenicom da lokalne vlasti nisu zainteresovane za izgradnju novih rudnika na njihovim područjima, a oni će nam biti potrebni kako bismo osigurali zalihe za energetska industriju“, objasnio je novinarima ministar energetike Kžištof Tčorževski.

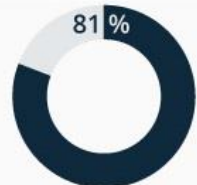
Ugalj je postao vruće pitanje pred parlamentarne izbore 13. oktobra, a PiS pri tom računa na glasove rudara u ugljenokopima, piše **Reuters**.

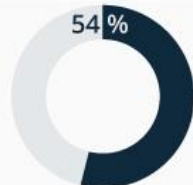

Udeo uglja u proizvodnji električne energije u Evropi (u 2017.)

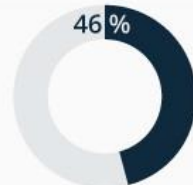
(ispod imena zemlje planirani rok ukidanja termoelektrana na uglj)

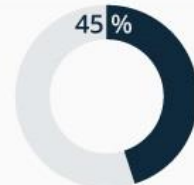
Poland
Planned phase-out:
-

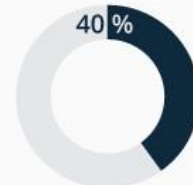
Czechia
Planned phase-out:
-

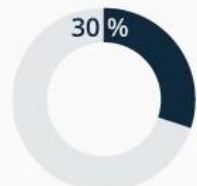
Greece
Planned phase-out:
-

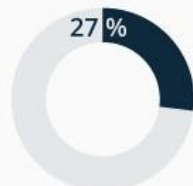
Bulgaria
Planned phase-out:
-

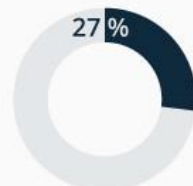
Germany
Planned phase-out:
2038

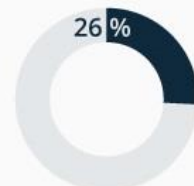
Slovenia
Planned phase-out:
-

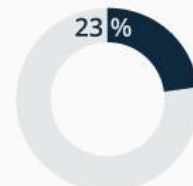
Romania
Planned phase-out:
-

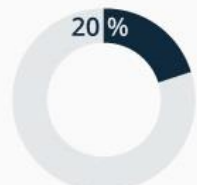
Denmark
Planned phase-out:
2030

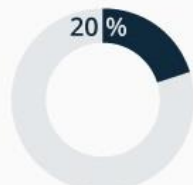
Ireland
Planned phase-out:
2026

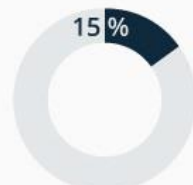
Netherlands
Planned phase-out:
2030

Spain
Planned phase-out:
2030

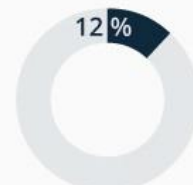
Hungary
Planned phase-out:
2030

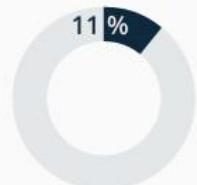
Italy
Planned phase-out:
2025

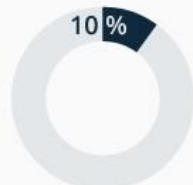
United Kingdom
Planned phase-out:
2025

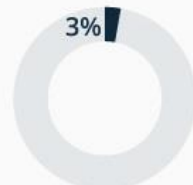
Slovakia
Planned phase-out:
2023

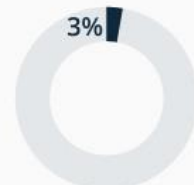
Finland
Planned phase-out:
2029

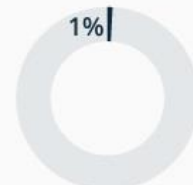
Portugal
Planned phase-out:
2020

France
Planned phase-out:
2021

Austria
Planned phase-out:
2025

Sweden
Planned phase-out:
2022

@StatistaCharts Source: Statista research

Kina zatvara 8,7 GW TE na uglj

PEKING - Kina će zatvoriti ukupno 8,66 gigavata (GW) zastarelih elektrana na uglj do kraja ove godine, saopštio je 1. oktobra nacionalni energetska regulator.

Nacionalna uprava za energetiku nije saopštila koliko je od tog cilja, koji obuhvata nešto ispod jednog procenta ukupnog kapaciteta proizvodnje električne energije u Kini, već ispunjeno, piše *Reuters*.

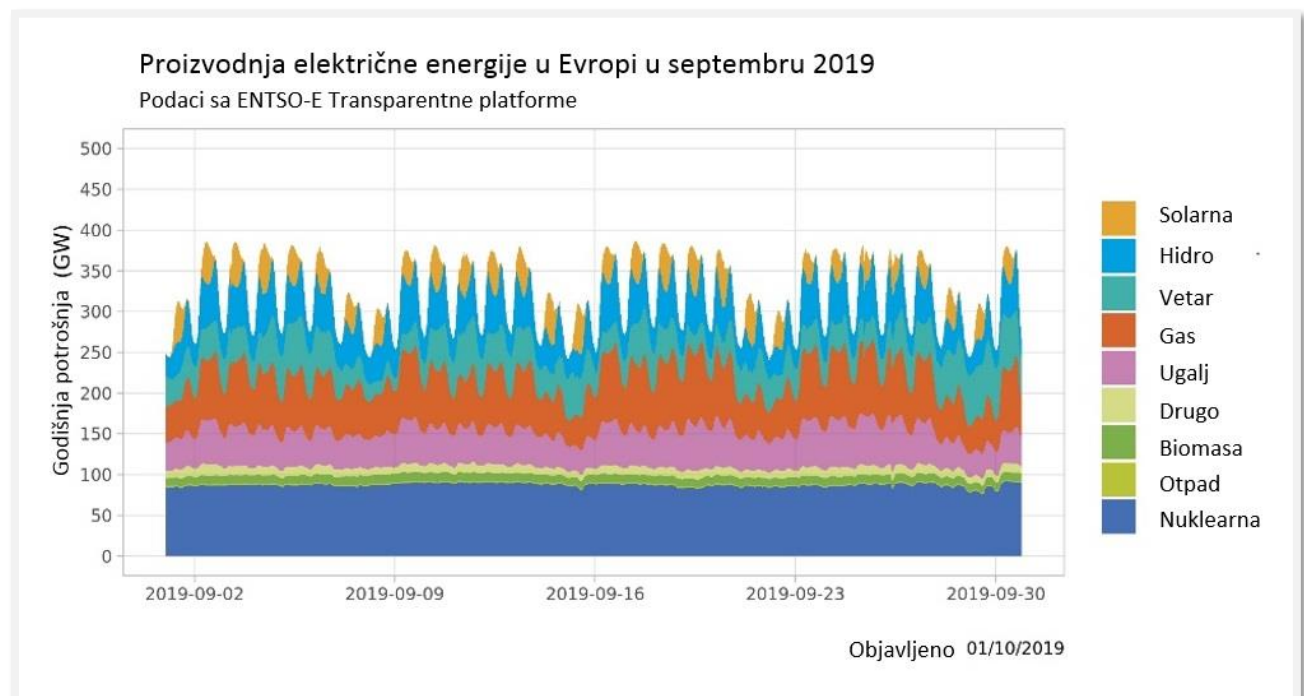
Svim provincijama i regijama naređeno je da zatvore energetske jedinice na uglj kapaciteta manjih od 50.000 kilovata (kW), objavio je regulator na svojoj web stranici. Veće jedinice do 100.000 kW u regijama pokrivenim velikim elektroenergetskim mrežama takođe će biti eliminisane, zajedno s onima koje su dostigle kraj svog dizajiranog radnog veka.

Kina je obećala da će ublažiti svoju zavisnost od uglja, a takođe je primorala većinu svojih elektrana na uglj da instaliraju tehnologiju ultra niske emisije. Međutim, iako je Kina smanjila udeo uglja u svom ukupnom energetskaom miksu sa 68% u 2012. godini na

59% prošle godine, ukupna potrošnja je nastavila da raste i ekološke grupe procenjuju da ta zemlja i dalje gradi više od 200 GW novih kapaciteta na uglj.

Kineski Savet za električnu energiju predviđa da bi ukupni kapaciteti TE na uglj mogli dostići vrhunac od 1.300 GW, u odnosu na sadašnjih oko 1.000 GW, prenosi *Reuters*

Poljskoj potrebno 900 mlrd evra za dostizanje 0% emisija do 2050!

VARŠAVA - Poljskoj je potrebno 700-900 milijardi evra da postigne neto nulte emisije u privredi, rekao je ministar energetike Kristof Čorzevski, dodavši da je "maštarija" da bi taj cilj mogao postići do 2050. godine.

U junu je Poljska predvodila grupu istočnih članica Evropske unije u blokiranju pritiska Francuske i većine drugih da se obavežu EU obaveže na dostizanje nulte emisije CO2 do sredine veka.

„Smatram fantazijom kada neko kaže da je Poljska sposobna postići cilj sa nultom emisijom do 2050. godine“, citirala je Čorzevskog 1. oktobra državna novinska agencija **PAP**.

Poljski premijer Mateuž Moravjecki rekao je u junu da Poljska traži veliki paket naknada za svoju industriju u zamenu za pristanak da podrži pomenuti klimatski cilj EU.

Kako prenosi PAP, Čorzevski je rekao ministrima EU za energiju da Poljska neće povećati svoj cilj udela obnovljive energije u energetsom miksu na 21% do 2030. godine. „Poljska želi da sustigne Evropu, a ne da propadne. Svaki postotak znači ogromne troškove“, rekao je tom prilikom ministar.

Britanskom regulatoru pravo veta na prodaju snabdevača energijom?

LONDON - Britanski energetska regulator Ofgem mogao bi da dobije ovlašćenja za stavljanje veta na prodaju energetskih kompanija kako bi zaustavio poremećaj na domaćem tržištu električne energije i prirodnog gasa, piše (29. septembra) londonski **The Times**.

Četrnaest snabdevača britanskih domaćinstava prirodnim gasom i električnom energijom propalo je od januara prošle godine, a predviđa se da će se ove zime bankrotirati još devet usred jake konkurencije i nestabilnih veleprodajnih troškova.

Regulator je zabrinut što bi snažniji rivali mogli pokušati da prikupe profitabilne kupce od kompanija koje propadnu, ostavljajući tzv. sigurnosnoj mreži industrije (poseban sistem državne zaštite tzv. energetska ugroženih potrošača) da preuzme račune za one koji su u dugovima. Ofgem nastoji da dodatnim ovlašćenjima spreči mogućnost da potrošači firmi koje su bankrotirale preuzmu kompanije sa skupljim ponudama struje i gasa.

Nemačka i Holandija grade zajednički plan energetske tranzicije

BERLIN - Nemačka i Holandija potpisali su 2. oktobra u Berlinu u prisustvu premijera Angele Merkel i Marka Rutea, deklaraciju o namerama kojom se postavlja zajednički plan energetske tranzicije, izveštava Euractiv.

Obe zemlje su obećale da će pobliže sarađivati na području vetroelektrana na moru i da će zajedno sa Francuskom i Belgijom raditi na razvoju zajedničkog tržišta gasa.

Do 2030. godine Holandija će prekinuti proizvodnju prirodnog gasa u regiji Gröningen odakle se Nemačka do sada delom snabdevala.

U budućnosti bi vodonik mogao igrati važnu ulogu, stoji u zajedničkoj deklaraciji. Dve zemlje nameravaju zajednički da urade studiju izvodljivosti o održivosti buduće proizvodnje i primena vodonika, posebno proizvodnje koja se zasniva na obnovljivoj energiji, velikoj skladišnoj i transportnoj infrastrukturi, stoji u deklaraciji.

Merkel je ponovila svoju podršku podizanju cilja EU za smanjenje gasova sa efektom staklene bašte sa 40% na 55% do 2030.

Osniva se gasno čvorište u Rumuniji

BUKUREŠT - Rumunski operator sistema za transport gasa Transgaz i Centralnoevropsko gasno čvorište (CEGH), operator Virtualnog trgovačkog čvorišta (VTP) u Austriji, potpisali su sporazum o osnivanju rumunskog akcionarskog društva (Romanian Gas Hub) koje bi upravljalo rumunskim virtualnim trgovačkim centrom (VTP), objavljuje u utorak *Romania-Insider*.

Slika: Prikaz gasnih virtualnih i fizičkih čvorišta u Evropi u 2016. (Izvor Interfaxenergy)

CEGH kontrolišu OMV Gas & Power (65%), Bečka berza (20%) i Operator za slovačku tranzitnu gasnu mrežu Eustream (15%).

Transgaz će imati 51% udela u zajedničkom ulaganju, a CEGH - preostalih 49%. Osnivanjem Rumunskog gasnog čvorišta, dva partnera žele da obezbede mesto za likvidno tržište prirodnog gasa u Rumuniji.

CEGH se pokazao kao jedna od vodećih trgovinskih platformi u Srednjoj Evropi s nominalnim količinama od 659 TWh prirodnog gasa, trgovanog u 2018. godini.

Putin: Rusija nudi Ukrajini jednogodišnji ugovor za tranzit gasa

MOSKVA - Ruski predsednik Vladimir Putin najavio je da je spreman da ponudi Ukrajini privremeni ugovor za tranzit prirodnog gasa ako se ne postigne dogovor u pregovorima dve strane pre isteka sadašnjeg ugovora 1. januara.

Govoreći u utorak na marginama energetskeg foruma u Moskvi, Putin je rekao da je spreman da potpiše tranzitni sporazum prema evropskom zakonu, ako Kijev uspe da implementira evropski energetskegi paket (tzv. Treći energetskegi paket) do kraja godine.

Ruski predsednik je pri tom mislio na obaveze Ukrajine, kao članice evropske Energetske zajednice, da ispuni EU energetskegi pravila koja uključuju formiranje nezavisnih kompanija za proizvodnju i tranzit gasa, poznatog kao "razdvajanje".

Kako prenosi *RFI*, Putin je napomenuo da je "vrlo verovatno" da Ukrajina neće ispuniti te obveze do kraja godine, uključujući usvajanje dodatne legislative. U tom slučaju Rusija će razmotriti produženje ugovora između Gasproma i ukrajinskog Naftogaza na najviše godinu dana.

Kijev godišnje zaradi oko 3 milijarde dolara od taksi na tranzit ruskog gasa u EU na osnovu trenutnog 10-godišnjeg ugovora s Moskvom.

Nova runda rusko-ukrajinskih pregovora o novom ugovoru zakazana je za drugu polovinu oktobra.

Konzorcijum Severni tok 2 tuži EU - traži arbitražu nezavisnog suda

ZUG (Švajcarska) - Konzorcijum gasovoda Severni tok 2 (Nord Stream 2) zatražio je u prošli petak od suda privatnih arbitara da utvrdi je li Evropska unija prekršila Ugovor o energetskej povelji. Prethodne nagodbe prema Ugovoru dosegle su milijarde evra, prenosi **Energy Reporters**.

Izmenom EU direktive o gasu, Nord Stream 2 kaže da je EU prekršila svoje obveze prema pravno obavezujućem ugovoru koji je prvobitno potpisan 1991. godine.

Portparol operativne kompanije Nord Stream 2 rekao je da je obaveštenje o arbitraži dostavljeno i da firma želi da se ovaj slučaj sasluša na arbitražnom sudu izvan EU bloka.

"Severni tok 2 odlučio je da zatraži od arbitražnog suda da utvrdi da EU krši svoje međunarodne zakonske obveze iz Energetske povelje i da naredi EU da prekine ovo kršenje", rekao je.

Konzorcijum sa sedištem u Švajcarskoj rekao je da su izmene Direktive o gasu idu protiv preuzetih opštih obaveza bloka za garantovanje fer i pravičnog postupanja za investitore.

Severni tok 2 navodi da je u projekat uloženo 9,5 milijardi evra i gotovo polovina cevovoda položena je pre nego što su pravila EU stupila na snagu u maju ove godine.

Evropska komisija je pod pritiskom Poljske i baltičkih država predložila je u novembru 2017. amandmane na Direktivu o gasu koje se odnose na pristup treće strane, tarifnu regulaciju, razdvajanje vlasništva i transparentnost, ciljane upravo na sporni gasovod.

Gasprom smanjio transport Opalom

VARŠAVA - Ruski gasni kolos Gasprom smanjio je, počev od 14. septembra, isporuke prirodnog gasa gasovodom Opal, uz istovremeno blago povećanje transporta gasovodom Nel, koji također prima gas iz magistralnog Severnog toka, ali ima manji kapacitet od Opala, javlja u ponedeljak **oglinksnews** ne precizirajući količine.

Kapacitet Opala, koji ide paralelno sa Poljskom, do Češke je 36 milijardi m³ godišnje (bcm/y), a Nela, koji se takođe kači na Severni tok i transportuje gas u zapadnu Nemačku je 20 bcm/y.

Istovremeno, posle presude Evropskog suda pravde od 10. septembra, kojim je na pritužbu Poljske ukinuta odluka Evropske komisije da dozvoli ruskoj kompaniji korišćenje praktično celokupnog kapaciteta Opala (od 36 milijardi kubika godišnje), Gasprom je počeo da upumpava više gasa za svoje kupce u Evropi kroz gasovodni sistem Ukrajine.

Prema Petru Wozniak-u, šefu poljske državne naftne i gasne kompanije PGNIG, nastavak rada gasovoda Opal u punom kapacitetu doveo bi navodno do "tragičnih posledica" za njegovu zemlju, odnosno nestašice gasa u jugoistočnoj Poljskoj.

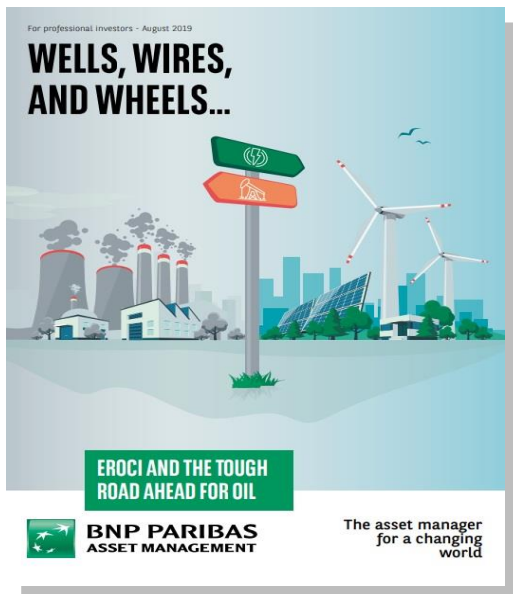
Sada ruski državni energetskej gigant može da koristiti samo 50 posto kapaciteta gasovoda Opal, što će ga, kako navodi Wozniak, sprečiti da potpuno zaustavi tranzit preko Ukrajine.

Studija: Nafta mora da padne na 10\$ da izdrži konkurenciju EVs-a

PARIZ - U nedavnoj [studiji](#) banke BNP Paribas autor, šef sektora za globalna istraživanja održivosti u pariskoj banci, Mark Lewis, piše: Naša analiza pokazuje da će, za isti današnji kapitalni trošak, novi projekti vetro i solarne energije u tandemu s električnim vozilima (EVs) proizvesti šest do sedam puta više korisne energije za pogon točkaša nego što će to mogu benzinci pri ceni nafte od 60 USD / bbl i tri do četiri puta više nego laka dizel vozila sa istom cenom sirove nafte.

Prema tome, izračunavamo da će dugoročna prelomna cena nafte za benzin morati da padne na devet do deset USD/bbl da bi ostala konkurentna kao izvor mobilnosti, a za dizel na 17 do 19 USD/bbl.

Lewis tvrdi da obnovljiva energija može zameniti 36% potražnje sirove nafte za potrebe LDV vozila. Obnovljivi izvori energije imaju granični trošak od gotovo nule, mnogo su čistiji, a električna energija je mnogo jeftinija za transport, konstatuje studija pod naslovom "Bušotine, žice i točkovi ... težak put pred naftom".

Norveški fond prodaje svega 6 mlrd \$ uloga u naftnim firmama

OSLO - Norveški gigantski stabilizacioni fond dobio je u utorak odobrenje za prodaju vlasničkih udela u sektoru nafte i gasa u vrednosti od svega 5,9 milijardi dolara, čime je okončao dvogodišnji proces u toku koga je odustao od početnog predloga da proda sve svoje investicije u 95 svetskih kompanija koje se bave proizvodnjom ovih fosilnih goriva.

Fond od tri biliona dolara šokirao je tržišta 2017. godine kada je od vlade zatražio dozvolu za prodaju oko 40 milijardi dolara takvih uloga, tvrdeći da će smanjenje izloženosti smanjiti ukupan rizik za Norvešku, najvećeg proizvođača nafte u zapadnoj Evropi. Taj je plan je sada u velikoj meri razvodnjen političkim kompromisom koji je zaštitio najveće svetske naftne kompanije, prenosi Bloomberg.

Ministarstvo finansija nije u saopštenju od utorka dostavilo ažurirani popis kompanija iz kojih će se Fond povući, dodaje Bloomberg i navodi da je ovim kompromisom vlada u Oslu odlučila da zaštititi najveće naftne kompanije poput Royal Dutch Shell-a, tvrdeći da će oni verovatno biti veliki ulagači u obnovljive izvore energije u godinama koje su pred nama.

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave

Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs

BROJ BILTENA AERS

JEDINSTVENOG IZDANJA POSVEĆENOG PRAĆENJU DOGAĐANJA NA GLOBALNOJ ENERGETSKOJ SCENI SA AKCENTOM NA USVAJANJE, PRIMENU I EFEKTE EVROPSKE ENERGETSKE REGULATIVE